ଏ ମଣିଷକୁ ପଥର କଲା କିଏ

ଗୋଦାବରୀଶ ମହାପାତ୍ର

ଲେଖକ ପରିଚୟ:

ଗୋଦାବରୀଶ ମହାପାତ୍ର: ଗୋଦାବରୀଶ ମହାପାତ୍ର ଏକାଧାରରେ ଜଣେ ଦେଶପ୍ରେମୀ, ସୁସାହିତ୍ୟିକ ଥିଲେ । କବିତା, ଗଳ୍ପ, ଉପନ୍ୟାସ, ରଚନାରେ ସେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ମର୍ଯ୍ୟାଦାର ଅଧିକାରୀ ଥିଲେ । ସମାଜର ସାଧାରଣ ବର୍ଗର ଚରିତ୍ର ସଂଗ୍ରହ କରି ନଗଣ୍ୟ ଘଟଣାକୁ ଅସାଧାରଣ ଭାବରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରିବା ତାଙ୍କର ବିଶେଷତ୍ୱ । ତାଙ୍କ ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକରେ ମାନବିକ ସମ୍ବେଦନଶୀଳତା ସହ ସମାଜ ସଚେତନତା ଏବଂ ସଂସ୍କାର ପ୍ରୟାସ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ । ସେ 'ନିଆଁଖୁଣ୍ଟା' ପତ୍ରିକାର ସଂପାଦନା କରି ସାମାଜିକ ଦୁର୍ନୀତି ବିରୋଧରେ ସ୍ୱର ଉତ୍ତୋଳନ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ସାହିତ୍ୟ ସୃଷ୍ଟିଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ 'କଣ୍ଟା ଓ ଫୁଲ', 'ଉଠ କଙ୍କାଳ', ନୀଳ ମାଷ୍ଟରାଣୀ' ଓ 'ମୁଁ ଦିନେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଥିଲି' ଗ୍ରନ୍ଥ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଲୋକପ୍ରିୟ ।

ଧ୍ୟାନମଗ୍ନ ଋଷି ପରି କେତେ ଯୁଗରୁ ସେ ପାହାଡ଼ଟା ଠିଆ ହୋଇଛି, ତା'ର ଇତିହାସ କେହି ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ । କେବେ ପ୍ରଥମେ ପାହାଡ଼ ଉପରେ ପଥର ଜମାଟ ବାନ୍ଧିଲା, କେବେ ପ୍ରଥମେ ତା'ର ତରୁଲତା ଦେହରେ ଶ୍ୟାମଳ ପତ୍ର ଦେଖାଦେଲା, ଫୁଲ ଫୁଟି ହସିଲା, ସେ କଥା ମଧ୍ୟ କେହି କହି ପାରିବେ ନାହିଁ । ସେ ଭିତରେ ବଣଜନ୍ତୁ ବସା ବାନ୍ଧି ରହିଲେ, ପକ୍ଷୀ ଗୀତ ଗାଇଲେ, ବର୍ଷା ତା'ର କପାଳ ଧୋଇଦେଲା, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଚନ୍ଦ୍ର, ତାରା କେତେବେଳେ କେତେ ବେଶ ତାକୁ ପିନ୍ଧାଇ ଦେଲେ– ସେ କଥା ପାହାଡ଼ କେବଳ ଜାଣେ ।

ଏହି ହେଉଛି ମଧୁପୁରଗଡ଼ ପାହାଡ଼ର ଅତି ଗୋପନୀୟ କଥା । ଏ କଥା କେହି ଜାଣି ନାହାନ୍ତି କି କେହି ଜାଣି ପାରିବେ ନାହିଁ ମଧ୍ୟ ।

ଏହା ପରେ ଯାହା ଘଟିଲା ତାହା ହିଁ କୁହାଯାଉଛି । ପାହାଡ଼ ତଳି ଜଙ୍ଗଲ– ଦିଗ୍‌ଦିଗନ୍ତ ଧରି ତା'ର ସୀମା କେତେଦୂର ଯେ ବ୍ୟାପି ରହିଛି, ତାର ଠିକଣା ନାହିଁ । ସୃଷ୍ଟି ଆଦ୍ୟରୁ କେବେ ସେଠାରେ ମାନବର ପାଦ ପଡ଼ିଥିଲା କେଜାଣି, ମାତ୍ର ହଠାତ୍ ଦିନେ ଟମକ ବଜାଇ କେତେଜଣ ଲୋକ ଆସି ପାହାଡ଼ ତଳଟାକୁ ମାପିଦେଇ ଗଲେ । ବଣଜନ୍ତୁ ଚମକି ଉଠିଲେ– ଗଛପତ୍ର ପବନରେ ଢଳିଢଳି କି ଅବ୍ୟକ୍ତ ଭାଷାରେ କୁହାକୁହି ହେଲେ – 'ଏ ରାଜ୍ୟରେ ପୁଣି ଏ କ'ଣ ?'

କିଛି ଦିନ ଗଲା । ଦେଖୁ ଦେଖୁ ମୂକ ଜଡ଼ ତରୁଗୁଡ଼ାକ କାଠୁରିଆର ପ୍ରଚଣ୍ଡ କୁଠାର ଘାତରେ ବଣଭୂଇଁକୁ ଭୀତତ୍ରସ୍ତ କରିଦେଇ ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ ଢଳି ପଡ଼ିଲେ । ଅଳ୍ପ କେତେଦିନ ଭିତରେ ପାହାଡ଼ ତଳର ଭୀଷଣ ଦୁର୍ଭେଦ୍ୟ ଜଙ୍ଗଲ ଏକ ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରାନ୍ତରରେ ପରିଣତ ହେଲା । ବନରାଜ୍ୟରେ ହାହାକାର ପଡ଼ିଗଲା ।

ମାନବର ଅତ୍ୟାଚାର !

ମାନବର ଅତ୍ୟାଚାର !!

ଦେଖୁଦେଖୁ ମାନବର ଅତ୍ୟାଚାର ଭୀଷଣୁ ଭୀଷଣତର ହେଲା । ସେ ରାଜ୍ୟରେ କାହାର ଡାଳ ହଣା ହେଲା, କାହାର ମୂଳ ତଡ଼ାଗଲା, କାହାର ବା ମୁଣ୍ଡ କାଟି ତାକୁ ଶ୍ରୀହୀନ ଥୁଣ୍ଟା ଆକାରରେ ଛାଡ଼ି ଦିଆଗଲା । ଖାଲି ସେତିକି ନୁହେଁ, ଜଙ୍ଗଲବାସୀ ଜୀବଗଣଙ୍କୁ ଗୁଳି, ଶର, ଖଣ୍ଡାବଳରେ ଲୋପ କରିବାର ଚେଷ୍ଟା କରାଗଲା ।

ପାହାଡ଼ ସବୁ ଦେଖିଲା, ସବୁ ସହିଲା, ମାତ୍ର ମୂକ ସେ– କରିବ କ'ଣ ? ଏହାପରେ... ପର୍ବତର ବୁକୁ ଭିତରକୁ ଲୁହାର ଶାବଳ ଭର୍ତ୍ତି କରି କେତେ ଲୋକ ତାକୁ ଖଣ୍ଡଖଣ୍ଡ କରିବାର ଉଦ୍ୟମ କଲେ । ଗୋଟାଗୋଟା ପଥର, ଶଗଡ଼ଶଗଡ଼ ରଙ୍ଗମାଟି, କେତେ ଗୋଡ଼ି, କେତେ ମାଟିଧୂଳି ଦିନକୁଦିନ ପାହାଡ଼ତଳି ଅଂଚଳକୁ ବୁହାହୋଇ ଆସିଲା । ସବୁଆଡ଼େ ରାଷ୍ଟ୍ର ହେଲା – ନଅର ତୋଳା ହେବ, ନଅର ତୋଳା ହେବ ।

ଏଥିରେ ବନବାସୀ ଜୀବଜନ୍ତୁ, ତରୁଲତାଙ୍କର ଦୁଃଖର ସୀମା ନାହିଁ, ପୁଣି ଅତ୍ୟାଚାରରେ ତ ମାନବଜାତିର ଆନନ୍ଦର ସୀମା ନାହିଁ । ସୃଷ୍ଟିର ଏହି ଭଙ୍ଗାଗଢ଼ା ଲୀଳା ଭିତରେ ସ୍ୱର୍ଗର ଦେବତା ବା ନରକର ପିଶାଚ ତୃପ୍ତିଲାଭ କରିଥିବେ, କହି ହେଉନାହିଁ ।

ଏହିପରି ଚାଲିଲା....

କେତେ ଦିନ ଚାଲିଲା ଠିକ୍ ନାହିଁ ।

ରାଜାଙ୍କର ନଅର ତୋଳା ହେଲା । ପର୍ବତ ବୁକୁ ଫଟାଇ ପଥର କଟା ହେଲା । ସୁନ୍ଦର ଉଆସ, ତା' ଭିତରେ ଦୀପମାଳା, ଅପୂର୍ବ ସାଜସଜ୍ଜା ତା' ଭିତରେ ପୁଣି ବିଳାସପ୍ରିୟ କୀର୍ତ୍ତିଲିପ୍ସୁ ମାନବଗଣ । ଆଉ କ'ଣ ? ସେ ନଅର ଭିତରେ ରାଜା ରହିଲେ । ରାଣୀ ରହିଲେ । କେତେ ଆନନ୍ଦ ଉତ୍ସବ, କେତେ ବାଇଦ ବାଜଣା, ... ମର୍ତ୍ତ୍ୟର ମରୁଭୂମିରେ ସ୍ୱର୍ଗର ଅମରାବତୀର ଛାୟା ପଡ଼ିଲା ।

ଏହାରି ନାଁ ହେଲା ମଧୁପୁରଗଡ଼, ଆଉ ଏ ପର୍ବତ ଖଣ୍ଡକର ନାଁ ହେଲା 'ଗଡ଼ପର୍ବତ' ।

ଜଙ୍ଗଲ କାଟି, ପାହାଡ଼ ଭାଙ୍ଗି ଗଡ଼ ସିନା ତିଆରି ହେଲା, ତା' ଭିତରେ ମାନବର ଲୀଳାଖେଳା ସିନା ଚାଲିଲା, ମାତ୍ର ଗଡ଼ କାମ ଶେଷ ହେଲା ନାହିଁ । ପୁଣି ଘର, ପୁଣି ପାଚେରୀ, ପୁଣି ଦେବୀମନ୍ଦିର... ପ୍ରସ୍ତାବ ପରେ ପ୍ରସ୍ତାବ, କଳ୍ପନା ପରେ କଳ୍ପନା – ଏସବୁ ରାଜକଳ୍ପନାକୁ କିଏ କଳନା କରିବ ?

ଗଡ଼ରେ ପ୍ରଜା ରହିଲେ, ଉଆସ ଭିତରେ ରାଜା ରହିଲେ, ମାତ୍ର ସେହି ଦରଭଙ୍ଗା ପାହାଡ଼ଟା ଭିତରେ କିଏ ରହିଲା, ସେ କଥା କେହି ହେଲେ ଦିନେ ବିଚାରିଲେ ନାହିଁ ।

ଜଙ୍ଗଲ ଥିଲା – ଗଡ଼ ହେଲା, ପାହାଡ଼ ଥିଲା–ତା'ର ବୁକୁ କଟା ହେଲା, ରାଜା ଆସିଲେ–ରାଜା ଗଲେ, ତଥାପି ଗଡ଼ରେ ଘରତୋଳାର ବିରାମ ହେଲା ନାହିଁ । ବୁଢ଼ା ରାଜା ମଲେ, ଯୁବରାଜ ସିଂହାସନରେ ବସିଲେ, ପୁରୁଣା ଦେବାନ ଯାଇ ନୂଆ ଦେବାନ ହେଲେ, ଏ ବର୍ଷ ଯାଇ ଆରବର୍ଷ, ତା' ଆରବର୍ଷ, ଏହିପରି କେତେବର୍ଷ କଟିଗଲା, ମାତ୍ର ଗଡ଼ପର୍ବତର ବୁକୁ ଯେପରି ଭାବରେ ଫଟାଯାଉଥିଲା ସେହିପରି ଫଟାଗଲା । ସେହିପରି ସକାଳୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ଯାଏ ହାତୁଡିରେ ଠକ୍‌ଠକ୍ ଶବ୍ଦ, ପଥରଗଡ଼ାର ଘଡ଼ଘଡ଼ ଶବ୍ଦ ବରାବର ଶୁଣାଗଲା, ମାତ୍ର ରାଜା ଦିନେ ହେଲେ ପଚାରିଲେ ନାହିଁ– କିଏ ସେ ପଥର କାଟୁଛି, କିଏ ବା ସେ ପଥର ଗଡ଼ାଇ ଗଡ଼ବାସୀଙ୍କୁ ଚମକାଇ ଦେଉଛି ।

ଭୀମ ଦାସ ଜନ୍ମରେ ମନୁଷ୍ୟ, ଜାତିରେ ଚଷା, ବ୍ୟବସାୟରେ ପଥର କଟା । ବୟସ ତା'ର ଅଶୀକି ପାଖାପାଖି । ଘର ତା'ର ଜଙ୍ଗଲ, ଖାଦ୍ୟ ତା'ର ଜଙ୍ଗଲର ଫଳମୂଳ ।

ଭୀମ ଦାସର ଇତିହାସ ସଙ୍ଗେ ମଧୁପୁରଗଡ଼ର ଇତିହାସର ଏତେ ସଂପର୍କ ଯେ, ଗଛରୁ ଡାଳପତ୍ର ବକଳା କାଢ଼ି ତାକୁ ଗଛ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରେ, ମାତ୍ର ଭୀମ ଦାସକୁ ବାଦ୍ ଦେଲେ ମଧୁପୁରଗଡ଼ର ଇତିହାସ କହି ହେବ ନାହିଁ ।

ଯେଉଁଦିନ ଜଙ୍ଗଲ ଭିତରେ ବନ୍ୟଜନ୍ତୁଙ୍କୁ ଭୀତତ୍ରସ୍ତ କରି ସର୍ବପ୍ରଥମେ ରାଜ ଟମକ ବାଜିଲା, ସେଦିନ ଭୀମ ଦାସ ଟମକ କାଠି କାଟି ଟମକ ଦିଆ ହାଡ଼ି ହାତକୁ ବଢ଼ାଇଥିଲା । ତା'ପରେ ଗଛ କଟା ହେଲା । ଭୀମ ଦାସର ପ୍ରଥମ ଚୋଟ ଗଛ ଦେହରେ ବାଜିଥିଲା, ପ୍ରଥମ ପଥରଖଣ୍ଡ ସେ ତାଡ଼ିଥିଲା । ମଧୁପୁରଗଡ଼ ପର୍ବତର ଅନ୍ଧାରିଆ ଗହ୍ୱର ଭିତରେ ପ୍ରଥମ ମାନବସ୍ୱର ସେହି ଭୀମ ଦାସ କେବଳ ଶୁଣାଇଥିଲା । ସେ ସେହିଠାରେ ପ୍ରଥମେ ହସିଥିଲା, ସେହିଠାରେ ପ୍ରଥମେ ଗୀତ ବୋଲିଥିଲା । ତାକୁ ସେଠାରେ ମାନବ କୁହାଯାଇ ପାରେ, ପଥର କୁହାଯାଇପାରେ, ତରୁଲତା କୁହାଯାଇପାରେ– ଏପରିକି ପର୍ବତ ଭିତରେ ସେ ଏକ ପର୍ବତ ବୋଲି ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଇପାରେ ।

ରାଜପୁରୀ, ଦେବମନ୍ଦିର, ନଅର, ଉଆସ, ବିହାର, ଉଦ୍ୟାନ କୌଣସିଠାରେ ଏପରି ଖଣ୍ଡିଏ ହେଲେ ପଥର ନାହିଁ, ଯେଉଁଥିରେ କି ଭୀମ ଦାସର ହାତ ବାଜି ନାହିଁ । ପ୍ରତି ପଥର ଖଣ୍ଡ ସେ ନିଜର ହତିଆର ସାହାଯ୍ୟରେ ତାଡ଼ିଛି । ଦିନ ଦିନ, ମାସ ମାସ, ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ଦୀର୍ଘ ଷାଠିଏ ବର୍ଷ କାଳ ଖରା ସହି, ଶୀତ ଭୋଗି, ବର୍ଷା ଖାଇ ସେ ପର୍ବତକୁ ରମଣୀୟ ଉଆସରେ ପରିଣତ କରିଛି, ଅକର୍ମଶିଳାକୁ ଅଭିନବ ବେଶରେ ସଜାଇ ପାରିଛି । ଆଉ ସେ ନ କରିଛି କ'ଣ ?

ଏହି ଦୀର୍ଘ ଷାଠିଏ ବର୍ଷ ଭିତରେ କେତେ ଲୋକ ମଧୁପୁରଗଡ଼ରେ ଜନ୍ମ ହେଲେ, କେତେ ପୁଣି ଜନ୍ମଜରାବ୍ୟାଧିର ସୀମା ପାର ହୋଇଗଲେ, କେତେ ବା ବିଳାସବିହାରରେ ଲୋକଲୋଚନକୁ ଚମକାଇ ଦେଇ କୁଆଡ଼େ ଉଭେଇଗଲେ, କେତେ ପୁଣି ଦ୍ୱାରେ ଦ୍ୱାରେ ଭିକ ମାଗି ଅନ୍ଧାର ରାତିରେ ବାଟ ନ ପାଇ ହାହାକାରରେ, ଅନାହାରରେ, ଅବିଚାରରେ ଏ ବିଶ୍ୱ-ଜଗତର ସକଳ ସମ୍ବନ୍ଧ ତୁଟାଇଦେଇ ଗଲେ... କିନ୍ତୁ ଭୀମ ଦାସ ଏକାପରି ବସିଛି । ସେ ସକାଳୁ ଉଠି ଖରାକୁ ପିଠି ଦେଖାଇ ଦେଇ ପଥର ତାଡୁଛି... ତାଡୁ ତାଡୁ ବେଳ ବୁଡ଼ିଯାଉଛି । ପନ୍ଦରବର୍ଷ ବୟସରୁ ତାର ଘନକୃଷ୍ଣ କେଶଗୁଚ୍ଛ, ଚିକ୍‌କଣ ଶରୀରକାନ୍ତି, ଆରକ୍ତ ଅଧର ତଳ, ବିମଳ ଲୋଚନ ଜ୍ୟୋତି, କୋମଳ ବଚନ, ନିରଳସ ଚାଲି, ନିରାଭରଣ ବେଶ – ସବୁ କୁଆଡ଼େ ଓଲଟ ପାଲଟ ହୋଇଯାଇଛି । ଭୂମିକମ୍ପରେ ପର୍ବତ ସମୁଦ୍ର ହୋଇ ସମୁଦ୍ର ପର୍ବତ ପାଲଟିଗଲା ପରି ଭୀମ ଦାସର ଜୀବନଟା ଏକ ଅଦ୍ଭୁତ ଭାବରେ ବଦଳି ଯାଇଛି । ସେ ଚାହୁଁଛି, କିନ୍ତୁ କିଛି ଦେଖୁନାହିଁ– ସେ କାମ କରୁଛି, କିନ୍ତୁ କିଛି ହେଲେ ଜାଣିପାରୁନାହିଁ– ସେ ରାତିରେ ନିଦରେ ଶୋଉଛି, ମାତ୍ର ଯୌବନର ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁନାହିଁ– ସେ ଦିନରେ ବାଟ ଚାଲୁଚି, ମାତ୍ର କାହାକୁ ପଥ ପଚାରୁ ନାହିଁ ।

ଏ ଗଲା ଭୀମ ଦାସର କଥା । ତେଣେ ରାଜ-ଉଆସରେ ଘୋର ପରିବର୍ତ୍ତନ । ରାଜା ଆସି ରାଜା ଗଲେ– ବୁଢ଼ା ରାଜା ପରେ ଯୁବରାଜ ଗାଦିରେ ବସିଲେ । ସେଠାରେ ମଧ ପରିବର୍ତ୍ତନର ସୀମା ସ୍ଥିର ରହିଲା ନାହିଁ । ଏତେ ଘନଘନ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଭିତରେ ଦିନେ ହେଲେ କିଏ ସେହି ପଥର କୋରଡ଼ବାସୀ ଭୀମ ଦାସ କଥା ମନେ ପକାଇ ନଥିଲେ । ଦିନେ ପଥରକଟାର ଠକ୍‌ଠକ୍ ଶବ୍ଦରେ ଉଆସ ଭିତରେ ଚମକ ପଶିଲା, ରାଜାଙ୍କ ପହୁଡ଼ରେ ବ୍ୟାଘାତ ଲାଗିଲା, ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆଦେଶ ହେଲା– 'ଏ ଠକ୍‌ଠକ୍ ଶବ୍ଦ ବନ୍ଦ କରାଅ–ବନ୍ଦ କରାଅ ।'

ନାଲିପଗଡ଼ିବନ୍ଧା ହୁଦାପିନ୍ଧା ପାଇକ ଯାଇ ବନବାସୀ ଭୀମ ଦାସ ପିଠିରେ ଚାବୁକ ଦେଇ କହିଦେଇ ଆସିଲେ–'ପହୁଡ଼ ବେଳ, ପହୁଡ଼ ବେଳ–କାମ ବନ୍ଦ କର–ବନ୍ଦ କର ।''

ଦିନେ ନୁହେଁ, ଦୁଇ ଦିନ ନୁହେଁ, ମାସେ ଦି'ମାସ ମଧ ନୁହେଁ, କେତେବର୍ଷ ଏହିପରି ଚାଲିଲା । ଏହିପରି ନଅର ଭିତରେ ପହୁଡ଼ ହୁଏ, ଏହିପରି ପର୍ବତ ଭିତରେ ଶବ୍ଦ ହୁଏ, ପୁଣି ଏହିପରି ମନା ମଧ ହୁଏ– ତଥାପି ପଥରକଟା ବନ୍ଦ ହୁଏ ନାହିଁ ।

ଠିକ୍ ପଚାଶବର୍ଷ ପରେ ଦିନକର ଘଟଣା । ରାଜା ବାହାରିଲେ ପାରିଧିକି । ବାପା ଯେଉଁ ଜଙ୍ଗଲରେ ପ୍ରଥମେ ପଶିବାକୁ ସାହସ ନ କରି ଟମକ ଦିଆଇ ଗଛପତ୍ର କଟାଇଥିଲେ, ନାତି ସେହି ଭିତରେ ନିର୍ଭୟରେ ଏକାକୀ ବିଚରଣ କଲେ । ପର୍ବତ ଦେଖିଥିଲା ଦିନେ ସେ ଦୃଶ୍ୟ– ଦେଖିଲା ପୁଣି

ଦିନେ ଏ ଦୃଶ୍ୟ ! ସେ ହସିଲା କି କାନ୍ଦିଲା, ଜାଣି ହେଲା ନାହିଁ । କେବଳ ପବନର ସାଇଁସାଇଁ ଶବ୍ଦରେ ତା' ବୁକୁ ଭିତରେ କି ଗୋପନ କଥା ସେ ସଂଚାରରେ ଶୁଣାଇଦେଲା । ସେତେବେଳକୁ ଭୀମ ଦାସ କିଛି ବାକି ରଖିନାହିଁ, ଏକା ହାତକେ ପର୍ବତର ଦେହଟାଯାକ ଗାତ କରି ପକାଇଛି ।

ଗାତ ପରେ ଗାତ, ଗୁହା ପରେ ଗୁହା, କୁଞ୍ଜ ପରେ କୁଞ୍ଜ ପାର ହୋଇ ରାଜା କ'ଣ ଖୋଜିବାରେ ଲାଗିଲେ । କ୍ଷୁଦ୍ର ପକ୍ଷୀଟିଏ ସୁଦ୍ଧା ଆଖିରେ ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ । କେବଳ ଦୂରରେ ଶୁଭିଲା – ଠକ୍-ଠକ୍-ଠକ୍ ।

ରାଜା ସେହି ଶବ୍ଦ ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ଯାଇ ଠାଏ ଦେଖିଲେ–ଗୋଟିଏ ପଥର ଗଦା ପାଖେ ଅଶୀବର୍ଷର ଅସ୍ଥି ଚର୍ମର ଏକ ଗଦା ସତେ ଅବା ଥୁଆ ହୋଇଛି, ଭୀମ ଦାସ ଭୀମକର୍ମା ବୃକୋଦର ପରି ପଥର ବୁକୁ ଫଟାଇବାରେ ଲାଗିଛି ।

ରାଜା ତା'ର ପଛରେ ଠିଆହେଲେ, ସେ ବୁଲି ଚାହିଁଲା ନାହିଁ । କଡ଼ ବୁଲି ପାଦ ଶବ୍ଦ କଲେ, ଟିକିଏ ହେଲେ ସେ ହଲଚଲ ହେଲା ନାହିଁ । ଆଗରେ ଆସି ଠିଆ ହେଲେ, ମୁଣ୍ଡ ସୁଦ୍ଧା ସେ ଟେକିଲା ନାହିଁ । ଶେଷରେ ରାଜା ପଚାରିଲେ–

"ଶୁଣୁଛ ?"

ଭୀମ ଦାସ ମୁହଁ ଟେକିଲା ।

"କଣ କରୁଛ ?"

"ପଥର କାଟୁଛି ।"

"ଏ ବୟସରେ ?"

"ବୟସ କ'ଣ ?"

"କେତେ ବର୍ଷ ହେଲା ?"

"ମୁଁ ଜାଣେ ନାହିଁ ।"

ପାଖ ଲୋକେ ପହଞ୍ଚି ଗଲେ । ରାଜା ଆଦେଶ ଦେଲେ– 'ଏ ଲୋକକୁ ଉଆସକୁ ନେଇ ଚାଲ ।"

ଉଆସ ଭିତରେ ଭୀମ ଦାସ ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଘର ଠିକ୍ ହେଲା । ନୂଆ ଲୁଗା ଅଣାଗଲା, ନୂଆ

ଖଟ ତା' ପାଇଁ ତିଆରି ହେଲା । ତା' ପାଇଁ ଚାକରବାକର ରହିଲେ । ତାକୁ ରାଜସମ୍ମାନ ଦିଆଗଲା ଏବଂ କହି ଦିଆଗଲା– ''ମଧୁପୁରଗଡ଼ ତୁମରି ହାତରେ ତିଆରି, ତୁମେ ଏବେ ବିଶ୍ରାମ ନିଅ ।''

ଭୀମଦାସ କିଛି ବୁଝି ପାରିଲା ନାହିଁ, ଖାଲି ପଦେ ମାତ୍ର କହିଲା– ''ପଥର କାହିଁ ?''

ସେହି ପଳିତକେଶ ଗଳିତଦନ୍ତ ବୃଦ୍ଧର ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ରାଜା କହିଲେ–''ପଥର! ପଥର କଅଣ କରିବ ? ଏଇ ଯେ ତୁମର ପଥର ଘର ! ଆଉ ପଥର ଲୋଡ଼ା ନାହିଁ ।''

ଭୀମ ଦାସ କ'ଣ ବୁଝିଲା କେଜାଣି, ଭୋ କିନି କାନ୍ଦି ଉଠିଲା । ତା'ପରେ ସେହି ଘରର ପଥର ଚଟାଣଟାକୁ କୁଣ୍ଢାଇ ଧରିଲା ପରି ପଡ଼ିଯାଇ କହିଲା– 'ପଥର ! ପଥର !! ମୋ ପଥର !!!''

ସକାଳୁ ଦେଖାଗଲା ଭୀମ ଦାସ ସେ ଘରେ ନାହିଁ । ରାଜା ଅବାକ୍ ହୋଇ ପୁଣି ସେହି ପର୍ବତଗୁହା ଆଡ଼କୁ ଚାଲିଲେ । ଏ ଗହ୍ୱର, ସେ କୁଞ୍ଜ, ଏ ତରୁତଳ, ସେ କନ୍ଦରା, କେତେ କୁଆଡ଼େ ଖୋଜି ଖୋଜି ଯାଇ ଦେଖିଲେ ଭୀମ ଦାସ ଠାଏ ବସି ତା'ର ପଥରକଟା ହତିଆର ସବୁ ସଜାଡ଼ିବାରେ ଲାଗିଛି । ରାଜାଙ୍କୁ ଆଗରେ ଦେଖି ସେ ଚମକିଲା ନାହିଁ କି ସମ୍ମାନ ଦେଖାଇବା ପାଇଁ ଉଠି ଠିଆହେଲା ନାହିଁ ।

କେତେ ସମୟ ନୀରବରେ ଠିଆ ହେବା ପରେ ରାଜା ମନକୁ ମନ ଅତର୍କିତ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ–

''ଏ ମଣିଷକୁ ପଥର କଲା କିଏ ?''

ପର୍ବତର ପାଦତଳୁ ଶିଖର ଦେଶ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେହି ଏକା ତାଳ ପ୍ରତିଧ୍ୱନିତ ହୋଇଗଲା– ''କିଏ ?–କିଏ ?–କିଏ ?''

ପ୍ରତି ପଥର ଖଣ୍ଡ, ପ୍ରତି ତରୁଲତା, ପତ୍ରପୁଷ୍ପ, ପ୍ରତି ଧୂଳିକଣା ସତେ ଅବା ରାଜାଙ୍କୁ ଉପହାସରେ ଉତ୍ତର ଦେଲେ– ''କିଏ – କିଏ –କିଏ ?''

ରାଜା ବିହ୍ୱଳରେ ସେହି ପ୍ରତିଧ୍ୱନିକୁ ପ୍ରତିଧ୍ୱନି ବୋଲି ମନେ ନକରି ସେହି 'କିଏ'ର ଉତ୍ତର ଦେଲେ – 'କିଏ ? ମୁଁ ରାଜା ।''

ଏତେ ସମୟ ପରେ ଭୀମ ଦାସ ରାଜାଙ୍କୁ କୁଣ୍ଢାଇ ପକାଇ ତାର ସେହି ଶୁଖିଲା ଆଖି, ହାଡୁଆ ମୁହଁକୁ ଦେଖାଇ କହିଲା– 'ରାଜା ! ମୋ' ରାଜା ! ଯେ ମୋତେ ପଥର କାଟିବାକୁ ଆଦେଶ ଦେଇଥିଲେ, ସେହି ମୋର ରାଜା !''

ଜୀବନଟାକୁ ପଥର କରିବା ଭିତରେ ସେ ରାଜାଙ୍କୁ କେବେହେଲେ ଦେଖି ନଥିଲା ପରି ନିବିଡ଼ ଭାବରେ ଜାକି ଧରି ପୁଣି ଥରେ ଚିତ୍କାର କଲା ''ରାଜା, ରାଜା, ରାଜା !''

ପର୍ବତରେ ପ୍ରତିଧ୍ୱନିର ଶେଷ ଶବ୍ଦ ଶୁଭିଲା– 'ହାଃ–ହାଃ–ହା–ଆ–''

ସେ ବୋଧହୁଏ ରାଜାଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର । ପର୍ବତ ଉପହାସ କଲା ।

ସୂଚନା:

ଦୁର୍ଭେଦ୍ୟ – ଯାହା ଭେଦ କରିବା କଷ୍ଟକର ।

ପ୍ରାନ୍ତର – ପଡ଼ିଆ

ଶ୍ରୀହୀନ– ଶୋଭାହୀନ, ରୂପ ଲାବଣ୍ୟ ହଜି ଯାଇଥିବା

ରାଷ୍ଟ୍ର ହେଲା – ସମ୍ବାଦ ଚାରିଆଡ଼େ ପ୍ରସାରିତ ହେଲା, ପ୍ରଚାରିତ ହେଲା

ପିଶାଚ – ଅସୁର, ଭୟଙ୍କର ରୂପଧାରୀ ରାକ୍ଷସ

ଯୁବରାଜ – ରାଜାଙ୍କର ପୁଅ

ପାରିଧି – ଶିକାର

ବୃକୋଦର – ଭୀମ

ଅମରାବତୀ – ସ୍ୱର୍ଗ

ଅଭ୍ୟାସ

୧. ଉତ୍ତର କୁହ ।

(କ) ପାହାଡ଼ ତଳ ବଣଭୂଇଁ କି ସଫା କରାଗଲା କାହିଁକି ?

(ଖ) ସେ ପାହାଡ଼ର ନାଆଁ କ'ଣ ଥିଲା ?

(ଗ) ରାଜା ପାହାଡ଼ କୋଳରୁ କେଉଁ ଶବ୍ଦ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲେ ?

(ଘ) ସେହି ଶବ୍ଦ କିଏ ଓ କିପରି ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିଲା ?

(ଙ) ସେହି ଶବ୍ଦ ବନ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ ରାଜା କାହିଁକି ଆଦେଶ ଦେଲେ ?

(ଚ) ଭୀମ ଦାସକୁ ନିଜ ଉଆସକୁ ନେଇ ରାଜା ତା' ପାଇଁ କ'ଣ କଲେ ?

୨. ଦୁଇ ବା ତିନୋଟି ବାକ୍ୟରେ ଉତ୍ତର ଲେଖ ।

(କ) ପାହାଡ଼ ସବୁ ଦେଖିଲା, ସବୁ ସହିଲା, ମାତ୍ର କିଛି କରିପାରିଲା ନାହିଁ କାହିଁକି ?

(ଖ) ଗଡ଼ ନିର୍ମାଣ କାର୍ଯ୍ୟ କିପରି ସମାପ୍ତ ହେଲା ?

(ଗ) ସେ ରାତିରେ ନିଦରେ ଶୋଉଛି, ମାତ୍ର ଯୌବନର ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁନାହିଁ – ଏକଥା କେଉଁ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ କୁହାଯାଇଛି ?

(ଘ) ଭୀମ ଦାସକୁ ରାଜା ନିଜ ଉଆସକୁ ଆଣିବା ମୂଳରେ କି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା ?

(ଙ) ଭୀମ ଦାସ ରାଜଉଆସରେ ରହିଲା ନାହିଁ କାହିଁକି ?

୩. ପ୍ରସଙ୍ଗ ସହ ସରଳାର୍ଥ ଲେଖ ।

(କ) ମର୍ତ୍ତ୍ୟର ମରୁଭୂମିରେ ସ୍ୱର୍ଗର ଅମରାବତୀର ଛାୟା ପଡ଼ିଲା ।

(ଖ) ସେ ଦିନରେ ବାଟ ଚାଲୁଛି ମାତ୍ର କାହାକୁ ପଥ ପଚାରୁ ନାହିଁ ।

(ଗ) ରାଜା ମନକୁ ମନ ଅତର୍କିତ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ, ''ଏ ମଣିଷକୁ ପଥର କଲା କିଏ ?''

୪. 'କ' ସ୍ତମ୍ଭର ଶବ୍ଦ ଶହ 'ଖ' ସ୍ତମ୍ଭରେ ଥିବା ଶବ୍ଦର ସଂପର୍କ ଯୋଡ଼ି ବାକ୍ୟଗଠନ କର ।

'କ' ସ୍ତମ୍ଭ	'ଖ' ସ୍ତମ୍ଭ
ଅବ୍ୟକ୍ତ	ଜନତା
ଗୋପନୀୟ	ଛାତ୍ର
ଭୀତତ୍ରସ୍ତ	ଦେବତା
ଜ୍ଞାନଲିପ୍ସୁ	ଦୃଶ୍ୟ
ରମଣୀୟ	ଜୀବନ
ନିରଳସ	ବିଷୟ

୫. ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକର ଦୁଇଟି ଲେଖାଏଁ ପ୍ରତିଶବ୍ଦ ଲେଖ ।

ପାହାଡ଼, ଫୁଲ, ପକ୍ଷୀ, ଦିନ, ଗଛ, ମଣିଷ

୬. ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ୟବହାର କରି ବାକ୍ୟଗଠନ କର ।

ପ୍ରଚଣ୍ଡ, ଭୀତତ୍ରସ୍ତ, ଦୁର୍ଭେଦ୍ୟ, ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ, ଅତ୍ୟାଚାର, ସୀମା, ପହୁଡ଼, ନିରଳସ

୭. ପ୍ରାୟ ୧୫୦ ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟରେ ଉତ୍ତର ଲେଖ ।

(କ) ମଧୁପୁରଗଡ଼ ପାହାଡ଼ ସହିତ ଭୀମଦାସର କି ସଂପର୍କ ଥିଲା ?

(ଖ) ଗଡ଼ ତିଆରି ପରେ ଭୀମ ଦାସ କ'ଣ କଲା ?

(ଗ) ପାହାଡ଼ ତଳେ କିପରି ଗଡ଼ ନିର୍ମାଣ କରାଗଲା ?

(ଘ) 'ଏ ମଣିଷକୁ ପଥର କଲା କିଏ' – ଏଭଳି ନାମକରଣର ବିଶେଷତ୍ୱ କ'ଣ ?

ତୁମ ପାଇଁ କାମ

❖ ଭୀମଦାସ ପରି ଚରିତ୍ର ଥିବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଗଳ୍ପ ଖୋଜି ପଢ଼ ।

❖ ପରିବେଶ ନଷ୍ଟ କରି ବଡ଼ ପ୍ରାସାଦ ତିଆରି କରିବା ଘଟଣାକୁ ନେଇ ଗଳ୍ପଟିଏ ଲେଖ ।